بەش: زمانی کوردی

کۆلێژ: زمان

زانکۆی: سەلاحەددین

بابەت : زاری لوڕی

پەرتووکی کۆرس: قۆناغی دووەم

ناوی مامۆستا : م.ی. روناک صلاح علی

ساڵی خوێندن: ٢٠٢٢-٢٠٢٣

پەرتووکی کۆرس
Course Book

١. ناوی کۆرس	زاری لوڕی
٢. ناوی مامۆستای بەر پرس	م.ی. روناک صلاح علی
٣. بەش/ کۆلێژ	کوردی زمان
٤. پەیوەندی	ئیمێل: e-mail: runak.ali@su.edu.krd
٥. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	تیۆری: 2 کارەکی : ٢
٦. ژمارەی کارکردن	٢ کاتژمێر لە هەفتەیەکدا
٧. کۆدی کۆرس	
٨. پرۆفایەلی مامۆستا	**مامۆستا دەرچوی زانکۆی سەلاحەددینەلە بەشی زمانی کوردی لە ساڵی ٢٠٠٨- ٢٠٠٩ بە پلەی سێیەمی سەر بەش. ماستەری لە ئەدەبی کوردی بەدەست هێناوە لە هەمان زانکۆ ساڵی ٢٠١٣-٢٠١٤ نامەی ماستەرەکەی بە پلەی زۆرباشە وەرگیرا.**
٩. وشە سەرەکیەکان	

١٠. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

زاری لوڕی بابەتێکە لە پۆلی دوەمی بەشی زمانی کوردی کۆلێژی زمان دەخوێندرێت ، کە تیایدا چەندین زانیاری بە قوتابیان دەدرێت لە بواری زاری لوڕی بەگشتی و شێوازی ئاخاوتن بەتایبەت بەپێی ئاستەکان، وەکو زار ، شێوەزار و هۆکارەکانی پەیدا بوونی زار . شوێنی جوگرافی: دەنگ و ڕێزمانی ، شێوازی ڕستە .. باسکردن و دابەشکردنی زارە کوردییەکان لای نوسەران و چەندین بابەتی تر.

١١. ئامانجەکانی کۆرس

ئامانجی لەو کۆرسە ئەوەیە قوتابیان ئاشنابکەین بە خودی زمان خۆی ، بە بەراوردکردنی زمانی قسەکردن و زمانی نوسین هەروەها زار و شێوەزارەکان قوتابیان بە لوڕی ئاشنا دەکرێت،

کاریگەری جوگرافیا و سنوری ڕامیاری لەسەر زارەکانی تری زمانی کوردی ،ئاشناکردنیان بە سنوور و نەخشەی زارەکە.

ناساندنی جیاوازی و لێکچونی لوڕی لەگەڵ زارەکانی تر بەگشتی و زاری ناوەڕاست بەتایبەتی.دەنگ و ڕێزمان و ڕستەیان

١٢. ئەرکەکانی قوتابی

پێویستە لە وانەکاندا بە شێوەیەکی بەردەوام ئامادەییان هەبێت تاوەکو لە کاری گروپی ناو پۆلدا بەشداربن.

ئاماده نەبونی قوتابی لە تاقیکردنەوەکاندا بەبێ مۆڵەت، هیچ پاساوێکی نابێت بۆ نمرە دانان و دوبارە تاقیکردنەوەی. **قوتابی دەبێت گفتوگۆ ی زانستی و لایەنی زانستی پۆل بزانێت و بەکاری بهێنێت.** .
.13ڕێگەی وانە ووتنەوە **لە ریگاکانی وانە وتنەوەدا پشت دەبەسترێت بە ریگای تەکنیکی نوێ بە تایبەتی کۆمپیوتەر و داتاشۆ بەبەکارهێنانی پڕۆگرامی (Power Point) بۆ پێشکەشکردنی سەرە بابەتەکان و خاڵە سەرەکییەکانی بابەتەکان و نوسینی پرسیار، ئەمەش رۆڵێکی گرنگی دەبێت لە راکێشانی سەرنجی قوتابیان بەرەو بابەتەکە.** **ریکخستنی تەختە و نوسین بە شێوەیەکی روون و رێك تا قوتابیان زیاتر سودمەند بن.** **بەکارهێنانی کاری گروپی بە قوتابیان و پێشبرکێی پرسیار و وەڵام لە نێوانیاندا.** **ریگاکانی وانە وتنەوە دەبێت بەبێ جیاکاری نێوانیان، بە پێی هەرسێ ئاستی (زیرەك، ناوەند، بیرکۆڵ)ی قوتابیان ئە نجام بدرێت.** **پرسیارکردنی مامۆستا لەکاتی وانە وتنەوەدا خاڵێکی گرنگە دەبێتە هۆی بەکارخستنی مێشکی قوتابی و بەشداریکردن لە وانەکە.** .
.14سیستەمی هەڵسەنگاندن **قوتابی بەدرێژایی ئەم ساڵەی خوێندن دوو تاقیکردنەوە ئە نجام دەدات ، یەك لە تاقیکردنەوەکان ٢٠ نمرە و** تاقیکردنەوەی دیکە ١٥ نمرەی **لەسەر دەبێت ، ٥ نمرەش لەسەر چالاکی قوتابی دەبێت لەسەر چالاکی کێ پێدەدرێت و ئەو پرسیار و وەڵامانەی کە لە هۆبە ئە نجامدەدرێت، کە دەکاتە ٤٠ نمرە بۆ کۆششی سالانە ، و کۆتایی سالیش ٦٠ نمرەی لەسەرە کە دەکاتە ١٠٠.** .
.15دەرئەنجامەکانی فێربوون لەکاتێکدا قوتابی بەبەردەوامی ئامادەبوو لە رێگەی تێگەیشتنی لە بابەتەکان و پێداچونەوەیاندا و خوێندنەوەی سەرچاوەی زیاتر لەسەر ئەم بابەت و بوارانە . لەدەرئەنجامەکانی فێربوونی ئەم بابەتە قوتابی ئاسۆی بیرکردنەوەی فراوان دەبێت شارەزاییەکی باشی بۆ پەیدادەبێت سەبارەت بە زمانانی جیهان بەگشتی و زمانی کوردی و زارەکانی بەتایبەتی . هەروەها ئەو کاریگەریانەی مێژوو ،جوطرافیا .رامیاری.ئاینی ،کۆمەلایەتی. بەسەر زمانی کوردی و زارەکانی دا بەجێیهێشتووە. چەندین زانیاری تر فێردەبێ. کە بەهۆی ئەمانەوە شارەزاییەکی گشتی وەردەگرێت سەبارەت بە خاك و زمانی خۆی.
١٦. لیستی سەرچاوە ١. **ابو السعود احمد الفخرانی(٢٠٠٧) فی علم اللغة العام** ٢. **جمال نەبەز ، ١٩٧٦ ، زمانی یەکگرتوی کوردی ، یەکێتی نەتەوەیی خوێندکارانی کورد لە ئەوروپا بلاوی کردۆتەوە،ئەڵمانیا** ٣. **حاتم صالح الظامن، ١٩٨٩ علم اللغە ، گبع بالمگبعە التعلیم العالی بالموصل ،**

٤. حەکیم مەلا ساڵح، ٢٠٠٨ ،سانسکریتی سەرچاوەیەکی دێرینی زمانی کوردی
٥. رفیق محمد شوانی ٢٠٠٨ ، زمانی کوردی وشوینی لەناو زمانەکانی جیهاندا ، چ 1، هەولێر.
٦. رەفیق محمد شوانی ٢٠٠٩ ، زمانەوانی چاپی یەکەم ، دهۆك.
٧. زبێر بیلال، ١٩٨٥ ، مێژوی زمانی کوردی.
٨. سەلام ناوخۆش ، ٢٠٠٩ ، زمانەوانی ، چ ١ ، ب ١،٢،٣ ، هەولێر..
٩. سەلام ناوخۆش و نەریمان خۆشناو (٢٠١٠) زمانەوانی، ب(٤ ٥ ٦ ٧)
١٠. سەلام ناوخۆش و نەریمان خۆشناو ٢٠١١ ،زمانەوانی، ب(٨).
١١. شاسوارهەرشەمی، ٢٠٠٩ ، هەندێك زانیاری گشتی لەبارەی زمانەوە.
١٢. عبدالعزیزاحمد علام(٢٠٠٦)فی علم اللغه العام
١٣. عەبدلواحید موشیر دزەیی ٢٠١١ ، زارە کوردییەکان ،
١٤. عەبدوڵەناف رەمەزان ئەحمەد ، ٢٠٠٩ ، ئەتلەسی زمانی ، نامەی ماستەر
١٥. عرفان مستەفا حەمەرەحیم(٢٠٠٩)کێشەی زمان ودیالێکتە کوردییەکان لەڕوانگەی فەلسەفەی زمانەوە(نامە د.)
١٦. غازی عەلی خورشید ، ٢٠١١ ، زمانی فەرمی بۆ کوردستان
١٧. غازى مختار طليمات (٢٠٠٠) في علم اللغة.
١٨. فەرهاد شاکەلی، ٢٠٠٩ ، زمانی کوردی لە ئەستانەی سەردەمێکی تازەدا.
١٩. فوئاد حمه خورشید -زمانی کوردی ، دابەشبونی جوگرافیایی دیالێکتەکانی ،
٢٠. کوردستان موکریانی،٢٠٠٨، سەردەمانی زمانی کوردی و کۆمەڵە زمانانی ئێرانی.
٢١. مارسيل لوكان(٢٠٠٧) الانسان ولغته من الأصوات الى اللغة(الكلام)
٢٢. محمدامین هەورامی ، زاری زمانی کوردی لە تەرازووی بەراوردا.
٢٣. محمد معروف فتاح ، ١٩٩٠ ، زمانەوانی ، بەغدا.
٢٤. محەمەدی مەلا کەریم، ٢٠٠٨ ،لەبارەی زمانی یەکگرتووی کوردی.
٢٥. نەریمان عەبدوڵڵا خۆشناو زارو زمان ، چاپی دووەم ، -
٢٦. وریا عومەر ئەمین ، ٢٠٠٩ ، ئاسۆیەکی تری زمانەوانی ، بەرگی یەکەم ،
٢٧. یوسف شەریف سەعید، ٢٠١١ ،زمانەوانی
٢٨. گۆڤارەکانی زانکۆ، گۆڤاری ئەکادیمیای کوردی ، گۆڤاری زمانناسی، گۆڤاری رۆشنبیری نوێ

١٧. بابەتەکان	ناوی مامۆستای وانەبێژ
زارە کوردییەکان جۆرەکانی دابەشبونی زارە کوردییەکان **زاری لوڕی** مێژوو جوگرافیای زارەکە	م.ی. روناك صلاح علي

	شوێنی جوگرافی **ئاستەکانی زمان** **دەنگسازی لە لوڕی** **فۆنیمی کەرتی زاری لوڕی** **دەنگە جیاوازەکان** **فۆن** **ئەلۆفۆن** **فۆنیم** **فۆنیمی ناکەرتی لە شێوەزاری لوڕیدا** **هێز** **ئاواز** **وەستان** **نێوان** **ئاستی ڕێزمان لەشێوەزاری لوڕیدا** **وشەسازی** **جۆرەکانی وشە** **بەشەکانی ئاخاوتی** **جێناو** **ناو** **کار** **ئاوەڵناو...هتد** **مۆرفیم** **جۆرەکانی مۆرفیم** **مۆرف** **ئەلۆمۆرف** **ڕستەسازی لە شێوەزاری لوڕیدا** **ڕستە** **جۆرەکانی ڕستە لە لوڕیدا** **سادە** **- ڕابردوو** **نزیک** **تەواو** **دور** **بەردەوام** **- ڕانەبردو** **ناسادە** **ئاڵۆز** **تێکەڵ**

١٩. تاقیکردنەوەکان جۆرەکانی دابەشبونی زار چین؟ فۆنیمی کەرتی لە لوڕیدا چۆن جیادەکرێتەوە؟ چەن دەستە جێناو هەیە لەم زارە؟
٢٠. تێبینی تر لێرە مامۆستای وانەبێژ دەتوانێت تێبین وکۆمەنتی خۆی بنوسێت بۆ دەوڵەمەندکردنی پەرتووکەکەی.
٢١. پێداچوونەوەی هاوەڵ ئەم کۆرسبووکە دەبێت لەلایەن هاوەڵێکی ئەکادیمیەوە سەیر بکرێت و ناوەڕۆکی بابەتەکانی کۆرسەکە پەسەند بکات و جەند ووشەیەک بنووسێت لەسەر شیاوی ناوەڕۆکی کۆرسەکە و واژووی لەسەر بکات. هاوەڵ ئەوکەسەیە کە زانیاری هەبێت لەسەر کۆرسەکە و دەبیت پلەی زانستی لە مامۆستا کەمتر نەبێت.